

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת זן אילוז

פ/3155/25

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (חקיקה באמצעות צו), התשפ"ג–2023

1. הוספת סעיף 11ג .1 בפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח–1948¹ (להלן – הפקודה), אחרי סעיף 11ב יבוא :

"חקיקה באזור .11ג. (א) התקבל בכנסת חוק, יוציא מפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור צו בעל נוסח זהה בתוך 45 ימים ממועד פרסומו של החוק ברשומות, אלא אם כן קבעה הוועדה שדנה בחוק שלא יוצא צו כמותו באזור או שיוצא בשינויים (בסעיף זה – הוועדה).

(ב) ראה מפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור טעמים מיוחדים להוצאת צו בנוסח שונה מלשון החוק שאושר, רשאי הוא, בתוך הזמן האמור בסעיף קטן (א), להציע לוועדה לקבוע שינויים בנוסחו של הצו.

(ג) הוועדה תדון בהצעתו של מפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור בתוך 30 ימים מעת שזו התקבלה והיא רשאית לאשרה עם או בלי שינויים.

(ד) בתוך 30 יום מיום שניתן אישור הוועדה, יוציא מפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור את הצו כפי שקבעה הוועדה.

¹ ע"ר התש"ח, תוסי' א', עמ' 1.

(ה) בסעיף זה, "האזור" – כהגדרתו בחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשס"ז–2007.²

2. תחולה והוראות מעבר (א) הוראות סעיף 11ג לפקודה, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, יחולו על חוק שנחקק לאחר יום התחילה ועל תיקונו של חוק כאמור.

(ב) נחקק חוק המתקן חוק שנחקק קודם תחילתו של חוק זה, וביום התחילה עמד בתוקפו צו של המפקד הצבאי באזור המסדיר את העניינים שבחוק המתוקן, יוציא מפקד כוחות צבא ההגנה לישראל באזור צו המתקן את הצו האמור, בשינויים המחויבים, ובמקרה של סתירה בין הוראות החוק המתקן לבין הצו, יגברו הוראות החוק המתקן.

(ג) בסעיף זה –

"יום התחילה" – יום תחילתו של חוק זה;

"צו" – לרבות תקנון שהוצא מכוח הצו.

ד ב ר י ה ס ב ר

ביהודה והשומרון חיים כיום כשלוש מאות וחמישים אלף אזרחי מדינת ישראל, שמצביעים לכנסת אך בפועל חייהם לא מנוהלים על ידה עקב היעדר תחולה של החוק הישראלי. מדובר במציאות בלתי קבילה בעליל, הפוגעת ללא כל ספק בכבודם של תושבי האזור הישראליים ואף גוררת בעקבותיה פגיעה קשה בזכויותיהם ומפלה אותם לרעה ביחס לשאר אזרחי המדינה. הדבר בא לידי ביטוי, למשל, בהיעדר תחולה לחוקי עבודה המגנים על העובדים.

הצעת חוק זו מבקשת לתקן עוול זה, להשוות בין הנורמות השונות החלות על אזרחיה של מדינת ישראל ללא קשר למקום מושבם ולהביא למצב בו גם את חייהם של אזרחי המדינה תושבי האזור תנהל הכנסת הנבחרת, וזאת בלי לשנות את מעמדו של השטח מבחינה מדינית ובלי לסתור את הוראות מהדין הבינלאומי שישראל קיבלה על עצמה, לפני משורת הדין, להתנהל לפיהן ביהודה והשומרון.

הדין החל ביהודה והשומרון נשען כיום על מערכת של חקיקה עותומנית, ירדנית, בריטית וישראלית ובנוסף לה מערכת צוים ענפה, ויחד עם זאת חלקית וחסרה, המחילה באזור זה מקטע מסוים בלבד מתוך כלל חוקי מדינת ישראל. מערכת זו יוצרת בלבול משפטי רב ואבחנות בלתי נסבלות בין זכויותיהם וחובותיהם של אזרחים ישראלים המתגוררים ביישובים שונים בארץ.

המנגנון המוצע לצורך השוואת הנורמות פועל בשיטה מדורגת ואחראית וקובע כי כל חוק חדש המתקבל בכנסת יחוקק בתוך 45 ימים באמצעות צו של מפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור יהודה והשומרון, שהוא האמצעי הנוהג כיום על פי רוב לחקיקה באזור זה, כך שיחול באופן זהה גם ביהודה והשומרון. במידה שהמפקד הצבאי ראה טעמים מיוחדים לחקיקת צו בעל נוסח שונה מלשון הצעת החוק

² ס"ח התשס"ז, עמ' 364.

שהתקבלה, רשאי הוא להציע לוועדת הכנסת שבה הוכנה הצעת החוק לחוקק את החוק בנוסח אחר וזו תתבקש לבחון את הצעתו החלופית ולאשרה במידת הצורך. כמו כן, רשאית ועדת הכנסת שבה הוכנה הצעת החוק לקבוע כי החוק שהתקבל לא יוחל באזור. מנגנון זה מאזן בין זכויות האדם והאזרח של אזרחי המדינה תושבי האזור לבין מאפייניו הייחודיים של האזור והצורך שלהם לבוא לידי ביטוי במסגרת החקיקה.

עוד קובעת ההצעה הסדר דומה לגבי תיקוני חקיקה חדשים לחוק שחוקק באזור באמצעות צו. הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חברת הכנסת אורית סטרוק וקבוצת חברי הכנסת (פ/2834/19), על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת ינון מגל וקבוצת חברי הכנסת (פ/1376/20), על ידי חבר הכנסת יואב קיש (פ/3046/20) ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת בצלאל סמוטריץ' וקבוצת חברי הכנסת (פ/1454/24).

הצעת החוק זהה לפ/1454/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ז' בניסן התשפ"ג (29.03.2023)